

Zlatni Rat - Kultainen niemi.

Kroatia miellyttää kaikkia aisteja

13.10.2026 6.00

Kapea maa Adrianmeren rannikolla on täynnä väriä, elämää ja makunautintoja. Kroatia miellyttää kaikkia aisteja.

- Luonto on meille armollinen ja antelias, sanoo **Ivan Cvitanic** Bracin saaren satamassa. Hänen sanaansa on helppo uskoa. Päätä kääntämällä näkee jylhiä vuoria, vehreitä mäntymetsiä, turkoosina hohtavan meren ja sinisen taivaan. Ivan toimii Bracin saaren matkailupäällikkönä ja on ylpeä synnyinsaarestaan.

Bracin miekanmuotoinen lomasaari on 45 minuutin laivamatkan päässä Splitistä, mutta on vilkkaan kaupungin rinnalla rauhallinen lintukoto. Kenelläkään ei tunnu olevan kiire mihinkään, ei jalankulkijoilla, roskakuskeilla tai edes turistibussin kuljettajalla. On syytä itsekin hillitä sekä puheen että askeleen tahtia ja nauttia saaren hiljaisuudesta.

Brac tunnetaan sekä rannoistaan että valkoisesta kivestään. Yksi Kroatian tunnetuimmista auringonpalvontapaikoista sijaitsee etelärannikolla. Zlatni Rat, Kultainen niemi vaihtaa muotoaan vuorovesien mukana ja koristaa Kroatian matkailumainoksia.

Valkoinen kivi tunnetaan maailmanlaajuisesti, esimerkkeinä Valkoinen talo Washingtonissa, parlamenttitalo Budapestissä ja jopa Rooman ikuisen kaupungin taloja on rakennettu valkoisena hohtavasta materiaalista.
Kivestä tehdään myös taidetta. Jaksicin taiteilijaperheen isä, äiti ja poika käyttävät kaikki kiveä taideteoksiinsa, jokainen eri tavalla. Perhe on työstänyt kiveä jo yli sadan vuoden ajan, taito siirtyy sukupolvelta toiselle. **Drazen Jaksic** jatkaa isänsä jalanjäljissä tekemällä tilaustöinä patsaita, portaikkoja, kirkollisia veistoksia ja restaurointeja. Poika Lovre toteuttaa taiteellista itseään samasta materiaalista. Perheen äidin, **Ida Stipcicin** kivisiä kukkia myydään saaren matkamuistoina. Hänen kivestä valmistetut design-pukunsa ovat olleet maan kirkkaimpien tähtien yllä.

Kivinen on äiti Teresakin, joka seisoo Supetarin kirkon varjossa. Hollywood-tähti Martin Sheen vaikuttui saaresta ja sen 70 kirkosta niin paljon, että halusi lahjoittaa saarelaisille patsaan.

Luonnon anteliaisuus näkyy ruokalautasella. **Zana** ja **Neno Rajevicin** ravintolassa lammas kypsennetään vartaassa. Tuoreet sipulit, perunat ja parsat ovat oman puutarhan satoa. Myös oliivit, härkäpavut ja viiniköynnökset kasvavat ravintolan pihalla. Todellista lähiruokaa!

Saaren rauhallisuuden jälkeen Splitin juhlahumu tuntuu luissa ja ytimissä. Kaupungissa juhlitaan keväällä sen omaa päivää. Samaan aikaan keisari Diocletianuksen palatsi on saanut kattonsa suojiin kukkafestivaalin, johon kukka-asetelmien tekijät ovat panneet parastaan. Palatsi on osa suurempaa kokonaisuutta, jonka pikkukujilla riittää nähtävää.

Kesän kiireisimpinä päivinä jono kiemurtelee kohti Grgurin patsasta. Tuhat vuotta sitten vaikuttaneen piispan isovarpaan koskettaminen tuo hyvää onnea ja miljoonat kosketukset ovat kiillottaneet varpaan kultaisen kiiltäväksi.

Splitin sydän on Narodni -aukio keskellä kaupunkia, mutta sen keuhkot on rantabulevardi.

Palmujen koristamalla kadulla on vieri vieressä toinen toistaan viehättävämpiä kahviloita. Toisin kuin muissa kaupungeissa, parhaalla paikalla nautitusta virkistävästä juomasta ei peritä suhteettoman suurta näköalalisää. Bulevardilta kannattaa poiketa sivukujille, koska vastaan tulee ostosmahdollisuuksia herttaisten mummojen pitsiliinoista tunnettujen merkkien kopiotuotteisiin ja jalokiviliikkeisiin. Sana nakit ei tarkoita Kroatiassa syötävää, vaan jalokiviä. Suomalaiselle sopiva, ei liian päällekäyvä palvelu toimii niin viiden tähden ravintolassa kuin basaarikojuilla.

Splitistä 25 kilometriä etelään on toinen lintukoto, Omis. Kaupunki on helppo ohittaa matkalla Dubrovnikiin, mutta poikkeaminen sinne kannattaa. Pienet kujat on koristeltu ruusuin ja pelargonioin. Satoja vuosia sitten joen halkaisema kaupunki oli tunnettu merirosvotukikohta ja jokeen rakennettiin vedenalaisia ansoja turvaamaan kaupunkia. Piraattien 1200-luvulla rakentamat linnoitus ja kaupunkia ympäröivät muurit vartioivat kaupunkia edelleen.

Sanomattoman kauneuden pukee sanoiksi pienellä kujalla sijaitseva onnellisen miehen talo. Ovenkarmissa kiitetään Jumalaa siitä, että saa asua tämän maan päällä.

Tänään kaupunki on aktiivilomailijoiden mekka. Koskenlasku, melonta, kiipeily, moottoriveneily ja sukellus ovat vain osa lajeista, joita Omisin alueella voi harrastaa. Vesi on yhtä kirkasta kuin tunturipuroissa, mäntymetsä kohoaa ympärillä kohti taivasta ja ainoa ääni, joka korviin kantautuu, on lintujen liverrys.

Myös Stonin kaupungin ympärillä on muurit. Nykypäivänä suola on jokaisen ostettavissa, mutta 1400-luvulla se oli arvokkaampaa kuin kulta ja siksi suojeltu. Tuotantomenetelmät eivät ole vuosisatojen saatossa muuttuneet ja parhaan näköalan suolankeruualtaisiin saa kiipeämällä kaupungin muureille.

Stonin kuuluisimmat asukkaat ovat mereneläviä. Luonto on puhdasta ja meriveteen sekoittuvat jokivedet tekevät siitä ravitsevan kasvualustan. Ostereita ja simpukoita tullaan syömään matkojen takaa. Ostereiden kasvatusta voi seurata Vila Koruna -ravintolan ikkunoista samalla, kun nauttii seitsemän ruokalajin lounasta. Alkupaloiksi ostereita, joita seuraavat musta risotto, osterikeitto, simpukat, tonnikalapasta, katkaravut ja neulamuikun näköiset pienet, kokonaisena syötävät kalat. Jälkiruoaksi sopii Kroatian perinneruoka rozata, munavanukas, joka on koristeltu kermavaahdolla ja hunajalla.

Muurien takana on Kroatian merkittävin matkailukaupunki Dubrovnik. Unescon suojelukohteisiin kuuluvan Vanhankaupungin muurit ovat Euroopan pisimpiä ja mahdollistavat kahden kilometrin kävelylenkin kaupungin ympärillä.

Vanhakaupunki oli pommisateessa Kroatian sodassa 1990-luvun alussa. Se oli saarrettuna kuukausien ajan ilman vettä ja sähköä. Katoista noin 80 prosenttia vaurioitui ja kirkoista 18 tuhoutui.

Jäljet on korjattu ja Vanhankaupungin kujat houkuttelevat tekemään ostoksia tai istahtamaan kahvilaan.

Pääkatu Stradunin marmoriset katukivet kiiltävät tuhansista askeleista. Kaupungin suojeluspyhimys Pyhä Blasius pitelee kaupunkia kämmenellään lukuisissa patsaissaan. Fransiskaaniluostarin apteekista saa ruusuvoidetta, jonka resepti on peräisin 1400-luvulta.

Omisin lintukodossa.

Kroatialaiset osaavat kinkun kuivaamisen.

Dubrovnikin puolestatoista miljoonasta matkailijasta saapuu risteilyaluksilla yli puolet. Kaupunki on Euroopan johtavia risteilysatamia, jonne rantautuu vuosittain 580 laivaa.

Suurten alusten lisäksi satamaan lipuu usein toinen toistaan hintavampia jahteja kannellaan maailmantähtiä, kuten **Tom Cruise, Richard Gere**, Monacon prinsessat tai Armanin jahti.

Kroatian värit häikäisevät. Valkoisesta kivestä rakennetut talot, korukauppiaiden turkoosit kivet, risteilyvieraiden värikkäät vaatteet ja lasissa kullankeltainen, kroatialainen kylmä valkoviini. Kroatiassa on nautintoja kaikille aisteille.

FAKTAT KROATIA

Valtiomuoto: tasavalta, itsenäistyi entisestä Jugoslaviasta 1991
Sijainti: Adrianmeren rannalla
Naapurimaat: Unkari, Slovenia, Bosnia-Hertsegovina ja Montenegro. Bosnia-Hertsegovina "katkaisee" Kroatian Stonin kaupungin pohjoispuolella.
Pääkaupunki: Zagreb
Asukasluku: noin 4,5 miljoonaa
Aikaero Suomeen: -1 h
Valuutta: kuna (HRK), 1 € on noin 7 kunaa. Nimi tulee näädästä, jonka nahka oli käypä valuutta keskiajalla.
Matkailijoita: noin 9 miljoonaa vuosittain

PLUSSAT
o Siisteys
o Ystävällinen palvelu
o Kohtuullinen hintataso
o Lyhyt matka lentokentältä sekä Splitiin että Dubrovnikiin
o Hyvä ruoka

MIINUKSET
o Luottokorttien käyttövaikeuksia, monessa paikassa sirullinen luottokortti ei käynyt maksuvälineenä
o Dubrovnikin lentokentän kauppojen hinnoittelua, kaikki hinnat vain euroissa

KOMMENTTI

Alitajunnassa jokin sanoo, onko siellä hyvä olla vai tuleeko oleskelusta haasteellinen. Koneen pyörien koskettaessa Splitin kentän pintaa tuli vahva tunne siitä, että Kroatiassa viihtyy.

Ennakkoaavistus ei ollut väärässä. Ruoka maittoi, viinit virkistivät, siisteys lämmitti mieltä ja palvelu pelasi. Kroatialaiset ovat osanneet ottaa parhaat palat valloittajiltaan, selvinneet historian ja sotien pyörteistä ja osaavat nyt nauttia elämästään.

Kerrankin voi kadulla kävellä rauhassa ilman sisäänheittäjien kommentteja ja kaupoissa tutkia valikoimia. Apua ja palvelua saa, kun sitä haluaa ja tarvitsee.

Sota on vielä kroatialaisten muistissa, mutta siitä ei haluta puhua. Kaikki jäljet Dubrovnikista on korjattu. Korjaukset tehtiin nopeasti, jotta matkailu pääsisi jälleen alkamaan. Matkailu on merkittävä tulonlähde ja monessa paikassa suomalaiset muistetaan jo Jugoslavian ajoilta, jolloin maa oli meikäläisten merkittävä lomakohde.

Naisena on pakko mainita. Ei ihme, että Kroatia menestyy koripallossa, sillä miesten keskimitta on pidempi kuin muissa Euroopan maissa. Eikä ulkonäössäkään ole moittimista, balkanilaiseen tummuuteen on sekoittunut aavistus pohjoismaalaista vaaleutta.

Kroatia jää top 10-listalleni. Sinne täytyy päästä uudelleen joko keväällä tai syksyllä. Jo puolen päivän jälkeen kapeat kujat täyttyivät risteilyvieraista ja kuumimpaan kesäaikaan väkimäärä on moninkertainen.
LEENA VIERIMAA

Kravatti ja nudismi ovat Kroatiasta

30-vuotisen sodan aikana 1600-luvulla Kroatian ratsuväen pukuun kuului kaulaan sidottu värikäs huivi. Myös morsiamella oli tapana sitoa huivi sulhasensa kaulaan uskollisuuden ja kestävän suhteen merkiksi.

Solmio ilahdutti pariisilaisia ja he omaksuivat tavan nopeasti. Kravatista tuli osa muotimaailmaa ja siitä lähtien kravattia on pidetty osana sivistynyttä ja arvovaltaista pukeutumista.

Jugoslavia oli nudismin uranuurtaja 1960-luvulla ja nykyisen Kroatian alueen ensimmäinen nudistiranta avattiin jo 1930-luvulla. Sota ja sosialismi tukahduttivat aatetta, mutta nykyisin maahan saapuu kesäisin tuhansia nudisteja.

Makarskan ranta on kuin Riviera.

Dubrovnik henkii historiaa.

Melkein jokaisella rannalla on naturisteille varattu alue, joka on merkitty virallisella merkillä FKK, Freikörperkultur. Istrian alueella on toistakymmentä leirintäaluetta vain nudisteille. Lisätietoja saa naturistien omalta sivustolta.
cronatur.com

Hintoja

Kaupassa

Cocacola (0,33) 0,92 €
Carslberg (0,33) 1,71 €
Paikallisolut (0,33) 1,21 €
Paikallisolut (0,5) 1,38 €
Marlboro-aski 3,14 €
Vesipullo (0,5) 1,07 €
Vesipullo (1,5) 1,12 €
Patonki 0,64 €
Appelsiinikilo 1,57 €
Salamikilo 8,55 €
Mars-patukka 0,96 €

Ravintolassa

Olut (iso tuoppi) 2,17 €
Punaviinipullo 16,43 €
Valkoviinipullo 15,36 €
Pippuripihvi 14,93 €
Pasta bolognese 6,68 €
Pizza 5,48 €
Virvoitusjuoma 2,38 €
Kahvi 1,21 €

TEKSTI ja KUVAT: LEENA VIERIMAA

Omis

Omis

Omis

Split

Brac

Split